

J E L E N K Ö R.

4. szám

Pest, szerda január 14dikén

1835.

Foglalat. Magyar- és Erdélyország (Kolozvártt új esztendei tisztelkedés; kinevezések; Cserszky Antal †.) Anglia (Globe a' ministeriumról; city reformerei; O' Connell pártja; új kabinet; rathormaci vérengzés 's a' t.) Franciaország (a' francia londoni követség; Belgium állása; Sade, Molin, Pagés beszédi veleje dec. 20kán; új eszt. tisztelkedés 's a' t.) Portugália (financz-javaslat; a' kamarák 1834re bérekesztve; egyveleg.) Spanyolország (Zumalacarreguy; saragosai zavargás.) Belgium (Muelenaere felelete Gendebien kérdésire.)

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Kolozsvárott ujesztendő napján többi tisztelkedések közt az ország RRei is üdvözlésére mentek az országgyűlési meghatalmazott biztos ő kir. Magasságának. Vezetőjük most (rendes elnök Nopcsa Elek urnak betegsége miatt) a' jelen volt főispánok közt hivatalára nézve idősb, Ugron István Torda vmegyei főispán ur levén, ő derék magyar beszédben fejezte ki a' Haza országosan egybegyűlt RRinek forrón szeretett 's tisztelt Fejedelmök 's az egész ausztriai országló ház iránt viseltető tántorithatlan hívségüket, valamint az iránti örömeiket, hogy szerencsájök van alattvalói hálás érzelmöket, szeretett fejedelmök rokona és kir. biztos ő magassága által, fejedelmök királyszekéhez juttathatni. Ő kir. Magassága magy. lovas generalisi öltözetben, kamarásától 's kíséretéhez tartozó katonatisztekül körülvéve, kegyesen fogadá a' RR nyilatkozását 's jelenté, hogy annyival örömelebb teljesíti a' RR kívánóságát, mivel mindig élte legszebb pillanati közze számítá azokat, mellyekben szeretett Fejedelmét az iránta viseltető alattvalói hívségrül 's szeretetrül tudósíthatá. Egyszersmind, azon nem csekély idő után, mióta ez országgyűlés ő Fölsege kegyes jóváhagytaival megindult, bizton hiszi: hogy a' ns RR. a' beálló ujesztendővel serényen fogván azon törvényes és Haza javára irányzott alkalomhoz és uthoz, mellyet ő Fölsege kütüzni méltóztatott, törekvésiket oda intézendik, mi szerint a' legfelsőbb szándékoknak méltólag megfeleljenek. Erd. Hír.

A' magy. kir. udv. Kancellaria kebelbeli kiadó-hivatalában megürült másod igazgatósági segéd hivatalra Kohányi János udv. concipistát 's az ekép nyílásba jött udv. concipistaságra Tibolth László conc. practicanst nevezte ki.

A' nm. m. k. udv. Kamara Prebegg Ferencz segniai 30adost Károlyvárosba; — Plederer Antal weltheni 30adost Fürstenfeldre 30adossá; — Vinkovich Lajos wismathi vám-és 30adi ellenőrt Fürstenfeldre, — 's helyébe Wismathra tiszinai 30ados Gabriely Lajost ellenőrré; végre Bródba só - és 30adi ellenőrré Malloscheg Fülöp zsupanyei só - 's 30adi ellenőrt rendelte. (kir. kam. tudósítás).

Munkács jan. 1. A' most lefolyt év utolsó napján temettünk Munkácsra egy, az emberek ja-

vára élt jeles characterü férfit, néhai Cserszky Antal főorvost, több megye táblabíráját, a' pétervári tud. társaság lev. tagját, négy nyelvü classicus író (jeles munkái kéziratban vannak) életének 55ik évében. A' boldogult mint Ugocsa vármegyének 's utóbb a' munkácsi és szentmiklósi uradalmak főorvosa, 31 év alatt böles orvoslata 's ahoz-képesti jótékony magaviselete által annyira érdemesíté magát, olly szives bizodalmat 's hálát nyert vidékünkben, hogy százanként tódultanak utolsó tiszteletére. A' környékbeli papság, nemeség, városi tanács, uradalmi tisztség, mester-és közemberek a' temettetendőhez szinte vételkedve 's annyi számmal jövének, hogy Munkácsra egy templom nem vala képes befogni a' sokaságot; minden rendbeli arra volt érzékenyülve, hogy hálálkodják a' boldogultnak, vagy sirjon illy jó ember után. Így koszoruztatik a' való érdem, — így diszesül az erény elhunytunk után is.

ANGLIA.

Dec. 26kán költ tudósítások szerint 27kén a' királyt Londonba várták Brightonból, a' parlament fölözlatási oklevél aláírása végett. — Irland alkirályává Haddington gróf neveztetett ki; Lancaster hercegség kancellárjává pedig Wynn Ch. ur. 'S így már valamennyi fensőbb statushivatal meg van rakva. — A' Globe, noha ellenzője a' mostani ministeriumnak, még is dicséri a' törvényosztályban történt kinevezéseket, minthogy azok többnyire, sőt valamennyien rendíthetlen törvényszerető férfiak. — A' City (ó város) reformerei, kiket arról vádolnak, hogy a' conservativek gyűlésébe tódultak, azzal mentik magokat, hogy a' meghívás olly kétértelmü kifejezésekben vala szerkesztve, hogy ök a' gyűlést méltán nyilvánosnak hitték. Sőt azt mondják, hogy ha félben nem szakasztaték vala; a' toryk és conservativek azt a' gazdag londoni lakosak érzelme nyilvános kifejezésének nyilatkoztatták volna. Ezt a' reformerek valóban meggátolták, 's megmutatták, hogy a' toryk és conservativek Londonban nézeteiket nyilvánosan ki nem fejezhetik, vagy is inkább hogy kifejezett szempontokat nyilvánosoknak nem állíthatják. — Dublinból némi hírek azt állítják, hogy a' vagyonosabb néposztály általjában a' kormány részén van, de a' néptömeg folyvást O' Connellnek hódol. O' Connell dec. 20kán tartott antitortory gyűlésben igen kiemelte azon körülményt,

hogyan a' mult ministerium irlandit nevezett vala irlandi kancellárrá, a' mostani ministerium pedig azonnal angolt küldött oda. Továbbá keményen bírálván Peel nyilatkozását Tamworth választójához, azt az új ministerek hadüzenetének állította Irland ellen. Állítása bizonyosággal a' rathcormaci szerencsétlen történetet hozá föl, mondván, a' ministerek a' katolikusok vért kívánják ontani; azért tagadák meg a' toryk is mult ülésben a' javasolt tizedmegváltást. — Dec. 24kén Aldersgate egyik kerületében a' kultanác tagjai választásukkor bizonyos Saul republicanus kelvén föl, azt állította, hogy a' király az ország „első tisztviselője“ azután pedig „hogyan a' mostani idő igen hasonlít I. Károly királyidejéhez, 's a' mi e' monarchiával történt, azt nem kellene szem elől elveszteni.“ De ezen kifejezésekkel nagyon felbosszantá a' monarchiához híven ragaszkodó hallgatókat. Öst. Beob. — Dublinból (hol legélenkebb most Londonnal együtt az új ministerium elleni kikelés) a' Courierban dec. 23ról valaki azt akarja elhítenni, hogy ott, a' városban, se O' Connellnek se barátinak nem nagy reménységek van újdon megválasztatishoz. A' toryknak Dublinban nagyobb befolyásuk van, ugymond, O' Connellnek pedig a' megyékben talnyomó pártja. —

A' kabinet mint említettük, már teljesen ki van nevezve, tagjai ezek: Sir R. Peel a' kincs első lordja, 's kincstárszéki kancellár (mint első minister) Wellington hg. külminister; Aberdeen gróf gyarmatminister; Lyndhurst lord, lordkancellár, Goulburn Henry ur belminister; Herries L. C. ur, hadminister; Sir Knatchbull Eduard, a' szárazföldi erő pénztárnoka; de Grey lord, az admiralság első lordja; Sir Henry Hardinge, Irland titoknoka, Maryborough lord, főpostamester; Roslyn lord, titkos tanácsi elnök; Wharnclyffe lord titkos peccsétör; Baring Sándor ur a' kereskedői tisztség elnöke; Ellenborough lord a' keletindiai ügytisztség elnöke; Sir George Murray főhaditárnok; mindössze tizenöt. E' szám ellen már a' Times is kikelt. Ezekon fölül még Dawson György ur az admiralság titoknoka, az admiralság öt lordjával; a' kincstárnak hasonlólag öt lordja van, és két titoknoka; a' tengerügynek egy pénztárnoka; az erdőosztálynak egy főbiztosa; a' keletindiai ügytisztségnek egy titoknoka; egy haditár főügyelője 's egy titoknoka, egy gazdája v. sáfárja 's egy pénztárnoka; — Wortley Stuart ur a' gyarmatministerség alstatustitoknoka; Mahon lord, külügyi alstatustitoknok; Sir Eduard Sugden Irland kancellárja; Sir James Scarlett kincstárszéki első elnök; Sir W. Rae lordügyvéd; Roden lord főudvarmester, Jersey lord királyi főkamrás, Howe gróf királynéi főkamrás.

Corki lapok bővebb részleteket közlenek a' rathcormaci tizedharczról, mellyben mint bizo-

nyosabb hírek után állíthatni, 13 ember lövetett agyon, 7 igen veszélyes sebbe esett, 's több mint 20 ember kapott kisebb nagyobb sebet, noha ezek közül is meghalt már néhány a' harc után. Egy, Corkba 20kán érkezett sürgöny (dépeche) következőleg rajzolja a' hely színt: „A' városka katonasággal tele. A' három halottvizsgáló lakása körül élénk a' tolongás. Az izgas és ingerültség rettentő.“ Továbbá ismét: „A' környék állapotja e' szomorú történet óta olly borzasztó, hogy azt nem rajzolhatni le. A' kalmárboltok 's kézműhelyek Watergrasshillben és Rathcormacban mind bezárvák; minden munka megszűnt; mérföldnyire nem láthatni sem tehenet, sem lovat, sem juhót, sem sertést. A' nép komor, daczos, kétségbeesett 's tekintetre nem ügyelő. Szemtanu beszéli, hogy az ütközet helyére menvén a' földet elázva lelte vértől, melly ott ontaték, 's ha az ember lábával a' gyepre v. földre tapodott, vér tajtékzott abból ki mindenfelől. Collin özvegye leborult a' földre, 's fiai vért csókolá, bosszuért kiáltván Istenhez gyermekei gyilkosaira. Láttam egy más férfit, ki vérbe gázolván fölkiáltá: „Az ki e' vért, testvérem vért kiontá, ha életben maradok, saját vért issza meg még.“ Illyenek ezen emberek imádságai, kik örültségig zaklatva már, igen félhetni, hogy a' bosszu vad jógához fognak nyúlni. Az elkeserülés e' parasztság közt legfelsőbb fokra jutott; a' nép éltevel sem gondol többé, 's komor sötét hallgatásba merült, csak keveset láthatni könnyezni. (Öst. B). A' Cork Constitution pedig azt bizonyítja: hogy dec. 18ka előtt két három éjjelen kürtöket lehet a' halmokról hallani, 's épen ezelőtti éjszakán számos csoport parasztság húzódott a' fenyegetett helytől a' nyolcz, tíz, 12 angol mérföldnyire fekvő helységek felé. Ellenszegülésre félelmes terv van kidolgozva, 's a' parasztság mindenféle eszközzel fegyverkezik. Az irlandi katolikusok O' Connell után már azt kezdik rebesgetni, hogy az orangisták vért szomjaznak, azért vetették a' tizedtörvényt félre, 's e' szándékjokat az imént leirt rathcormaci tizedharczban már meg is kezdték. (Öst. Beob). — Azonban lélekrázó azon tapasztalás, hogy ama' vérengző tized-behajtskor a' lelkész, kinek számára e' végrehajtás történt, azonnal, mihelyt a' 12 ember agyon lövetett, tized-követelése összeségét kiszámolta, 's azt sürgette, hogy erre azonnal más végrehajtsok történjenek. Öst. Beob.

A' Sunday-Herald állítja, Brougham lord tudósítja O' Connellt: vigyáznak mindenre, mit mond, vagy ír, mert vágyva lesnek minden alkalmat, mellyben kézre keríthessék. — Westminster két követe, ugymint Evans ezredes és Sir Francis Burdett meghasonlottak egymással. Dec. 29kén York-lakban, Conventgardenben nagy gyülekezlet

tartatott, mellyben arról vala szó: hogy Evans ezredes biztosságából zárassék ki Sir. F. Burdett, ellenben Evans ur megválasztatása biztosíttassék. Ez alkalommal heves beszédek tartattak Burdett ur ellen. —

FRANCZIAORSZÁG.

Talleyrand hg nem akar még most visszamenni Londonba; ürügyül betegséget hozogat fel, de az igazi ok abban áll, hogy be akarja várni: mikép alakulnak a' dolgok Angliában, visszatérése előtt. Broglie hg a' londoni követséget nem vállalta el, 's most már Sebastiani grófot szándékoznak oda küldni. A' király megegyezett benne, mert azt hiszi, míg Sebastiani gróf Nápolyból megírja válaszáát, 's megérkezik, addig talán csak megváltozik az angol ministerium. — Parisban dec. 24én a' francia had mozgásiról beszéltek a' belga szélek felé; de még semmi hivatalost nem hallani erről. Annyi bizonyos, hogy Belgiumban sokat beszélnek a' háborúról, valamint arról sem kétkednek, hogy mihelyt kiütendek az ellenségeskedések, azonnal Soult lesz hadminister ujon-ta. — A' Quotidienne következőleg fejti meg Belgium állását a' külső hatalmakhoz: A' belga ügybeli avatkozás szóba jött az alatt, míg Miklós csár Berlinben mulatott. A' kérdés úgy fejtetik meg, hogy minden beavatkozás (Anglia v. Franciaország részéről) háború-üzenetnek (casus belli) fog tekintetni. Elhatározták, hogy Belgiumban a' két sereg összeütközése esetében semmi hatalom részéről sem fog a' beavatkozás megengedtetni. Azonban Miklós csár, és szövetségesei nem idegenkednek attól, hogy legyen a' hollandi királyságtól igazgatási tekintetben (administratív) elkülönített belga status, de mind a' két királyság egy korona alatt álljon. Így a' Quotidienne.

A' követházülésben 20kán a' pairszék-terem-felépítést érdeklő törvényjavaslatra került a' sor. Bade ur jött első szóhoz. „Mindenki ohajtja, úgymond, a' közbozsánatot magában; csak a' megadás idejében volt a' különzés. Nézetem szerint erre a' jelennél soha alkalmasb idő percz nem volt. (Eusébe Salverte ur belép a' terembe, társai örvendőve fogadják, 's ő helyére települ a' legszélső balról 2dik padra). A' legitimisták a' közbozsánatot után sem fogják azt elismérni, kit ők bitornak neveznek, 's a' republicanusok e' helyes középtől (juste-milieu) mellyet kislelküése miatt megvetnek, bozsánatot kérni nem fognak. Én tudom azt uraim, de a' közbozsánatnak nem az célja, hogy hálát arasson azoktól, kikre háramlik, vagy tömjénfüstöt szerezzen akadémiai beszédekben; hanem inkább nagy politikai rendszabás az melly a' megadó kormány érdekében fekszik. Az alkotó gyűlés, (assemblée constituante), a' Convent, Napoleon, még a' restauratio is adtak közbozsá-

natot; ne maradjon tehát e' kormány is elődeitől el. Én úgy tartom, a' bozsánatot nem kellene vaktában megadni. Vannak, kiket zsákmány hódít Vik Henrik vagy a' republica részére. Ezeknek nem szabad megbozsátani. De olyakat, kiket hő szív 's lélekisméretes meggyőződés ragadott el, tisztos megbozsátással magukhoz kellene kapcsolniok. A' ministerium hálát érdemel azon rendelésért, mellyel a' mont-saint-micheli politikai foglyoknak megkegyelmeze. De ez nem elég; mi nem rongyolt kegyelmet, hanem közbékét ohajtunk. Többnyire, ha kell pairszék-teremet építeni, azt legalább máshova építsék, 's ne rutítsák el Louxemburgot.“ Utána Molin nr szó-lott, ki bő beszédben lényegesen következőket monda: „A' közbozsánatot minden szív ohajtja, én leginkább, de abban egyszersmind csatlakozik is. A' mennyire tisztetem az emberbaráti érzeményeket, oly kevéssé titkolhatom e' közönséges csatlakozást. A' milly vágyva ohajtom azon időpontot, mellyben a' pártok a' társaságot háborgatni nem fogják, oly igen bizonyos, hogy a' közbozsánatot csupán akkor lehetséges, midőn ezen időpont beálland. Kik most kívánják azt, csak a' kormányt szándékjok föltartani menetében. Közbozsánatot és megkegyelmezést csupán abban különböznek egymástól, hogy ez kizárólag a' király joga 's csak elitélre alkalmazható, mi a' vádlottakat illeti, kérdés: a' törvényhozás adja e' bozsánatot? Azután azt kell megvizsgálni: személyek vagy pártok kívánják e' azt. A' pártok bosszusan veték azt vissza; személyek föláldozhatják elveiket, pártok soha; hol a' száműzés tömeget sujt, a' megbozsátásnak is tömegekhez kell szólni. Egyes személyek vádjánál csak egyes megkegyelmezések állanak helyt, 's mint-hogy tudni kell előbb, nem vetették e' vissza, kérik azt. A' szónok javasolja: vesse vissza a' kamara e' közbozsánati kérdést, mert az igazság körébe vág, a' korona jogához nyúl, 's vésszélyezteteti az alkotmány alapját, honnan a' biztosság javaslata mellett szavaz.“ Követé őt Pagés ur (de l' Arriége 's élénk figyelem ült a' hallgatók szemében.) „A' ministerek, úgy mond, tornác-teremet 's ideigleni börtönt kívánnak a' pair-kamarának. (hangos kitörése a' köz vidorságnak, mellyben a' szónok is részesül). A' biztosságállandó teremtet kíván a' pairtörvényszék számára. Bármí fátyolba borítsák is azt, palotát szándék építeni politikai törvényszék számára. Pénzügyünk nem oly kedvező, hogy a' mostani terheket még szaporítani lehetne. Más statusépületeket is lehetne a' pairszék számára alkalmazni. Az elő-mutatott két terv, ha nem legszebb is, de a' főváros legszabályosabb palotáját rutítaná el. A' művészet, haszon 's pénzügy hármastekintetéből tehát egyik tervet sem fogadhatom el. De Fran-

cziaországnak nincs is szüksége politikai állandó törvénypalotára. Hogy megítélhessük: mi lenne abból jövődre nézve, csak azt kell megfontolnunk: mi lenne az most, ha eddig létesült volna. Valamennyi párt majd bírószeiken ült volna e' teremben, vagy a' bárd alatt fogott volna nyögni. Royalisták, constitutionalisták, girondisták, jacobinusok, thermidoristák, mindnyájan vérrel valóan e' törvényszéki küzdohelyet bemocskolandók. A' directorium fructidorját vala itt üllendő, a' császárság sinamaryját; 's ma mindnyájan fájdalom 's borzalommal telnének el, kik e' politikai vágószeiket (Schlachtbank) megpillantanák (tetszés a' terem több oldalairól). Erkölcsink, civilisatióink, 's kormányunk minősége megmen-
 tenek ugyan azon félelemtől, hogy ismét hasonló gyilkolások történjenek, de illedelmi sértés nélkül az igazságot akarom itt kimondani (mozgás különféle értelemben). Bories 's több özszeeskütt czimborája törvényszék által ítéltetett el, 's a' juliusi revolutio neveiket a' Pantheon oszlopára akará írni. Itélet kárhoyztatá Berry hg. gyilkosát, 's helyeselve a' bíró szavát és az ország gyászatát engesztelő áldozatul emléket állítottak neki ugyanazon helyen, hol meggyilkoltaték 's most ez emléket a' kormány maga rontatja le. A' politikai itéletek tehát valóban változtatják természetjüket, midön egyik hatalomtól a' másikhoz szegődnek. Hisz látják azt uraim! (mozgás) De ha 1790 óta állott volna illy politikai főtörvényszék, ki nem fordulna el tőle utálattal 's bosszúsággal, mert el lenne borítva mindazon vérrel, melly belső viszátkodásinkban kiontaték. Uraim! a' királyságnak szüksége van pairségre, a' pairségnek meg méltóságra. Ha azt állandó és szükséges bírónak teszik, nem lesz egyéb magas vérbíróságnál (Sternkammer)—mozgás a' belső osztályokban.— Ha illy nagy nagy vitákra csak messze fekvő hallatlan vétségek miatt hivatik meg, állandó teremre nincsen szüksége. Midön az idegen ismételten tájakon szálla meg, 's geometriai rajzokat lelt a' part fővenyében, örömmel kiálta föl: „A' béke 's műveltség országába lépek.” Azonidegen, ki Parisban politikai törvényszolgáltatásra emelt fénylakot találna, nem ok nélkül így kiálthatna föl: „A' zsarlás és zendülés országába lépek. Ha a' pairkamarától most megtagadjuk a' teremtet, saját érdekében tesszük, különben mint nagy politikai test jó hírét vesztené el, melly nélkül nem lehet el. De a' követkamara érdekeit is meg kell fontolni, 's a' kormány javaslata okosság és szemesség hijányban látszik szenvedni. Nem épen arra van itt a' követház fölszólítva, hogy emlékről mondja ki véleményét, hanem inkább, hogy politikai perről nyilatkozzék. Midön a' teremtet megajánlják, akaratlanul és hallgatvais vád-kamarává alakul a' ház, 's azt nyilvánítja, hogy elég

ok van a' vádra a' bépanaszlottak ellen. (tagadó kiáltás a' centrumban, tetszés a' széleken) Még többet: teremtet megajánlani annyit teszen, mint mellőznia' bocsánat-kérdést és félre ismérni, hogy igazságos az, és hogy idején van. Mielőtt a' belminister e' javaslatát előterjeszté, azt mondá: ez alkalommal vitázhatunk a' közbocsánatról. Midön Sade ur indítványát felhozá, azt haszontalannak nyilváníták, 's Thiers ur törvényjavaslatára utalának bennünket. Most azonban nem ideigleni teremről van szó a' pairkamara számára, hanem állandóról. A' közbocsánatkérését azonban nem mellőzhetni el; annak egészen szabad 's törvényszerű vita alá kell jönie. Azt mondják, Franciaország egyik része visszatolja azt; Paris, Lyon, 's Vendée félnek tőle, 's visszavetik. En magam is szenvedély nélkül lélekisméretem szentségiben sokáig gondolkodám olly személyek fölszabadulása következésiről, kik előbb a' köznyugalmat háborgatták. Mindazáltal egész őszinteséggel megvallom, minden tekintetnek el kellett enyésznie azon meggyőződés előtt, hogy a' királyság erejének adandja bizonyosságát, ha elég hatalmasnak érzi magát nem félni a' közbocsánattól. A' bocsánat valódi próbaköve az új kormánynak; a' kegyelem pecsétje a' hatalomnak; megbocsátás tanuságul szolgál a' jövődőknek 's legbiztosabb szer meggyőzni őket tehetlenségükről, egyszermind le fegyverzeni. (A' tetszés élénk) Az alkotó gyűlés, a' császárság, 's a' restauratio is hirdetének bocsánatot, csak a' Convent nem hajlott e' rendszabályra. En itt sem személyeket sem embereket nem hasonlítok össze, kik úgy sem összeillők. Az 1815ki követház, melly mint a' Convent, kizáró hatalommal kívánt birni, XVIII Lajos jelmondásáról: „Egyértelem, 's feledecs” semmit sem akart tudni. Ez úton jár a' maidoctrinair rendszer is, egyetlen értelemnek, egyetlen hatalomnak 's egyetlen hűségnek nyilvánítja magát, melly képes megmenteni az országot; számüzi sorra a' birtok férfailegitimista cím alatt; a' haladásait republicanus cím alatt; a' julius embereit pedig, mint a' szabadság ellenségeit; parlamenti ellenzést, mint ellenségét — 's így sorban járva most már magát a' tiérs partit (közép osztályt) is számüzé, mint a' melly igen rozsul van azon doctrinair arany-csinálás mesterségébe avatva, melly nélkül ezentul nem uralkodhatni. (Morgás és nevetés.) A' korona megkegyelmezési jogával visszaélhetni, nem úgy a' közbocsánattal a' törvényhozó hatalom részéről; mert csak az ország határozhatja el: igazságot akar é vagy kegyelmet? A' közbocsánat törvény törvény ellen. Ha a' bírák zendülések után szigoruan 's gyorsan büntetnek, kötelességöket teszik; de ha tehetetlenek a' nyugtalanítók elkövetni gonoszt, a' zendítők ellen táplált büszkeség kegyelemmé olvad a' foglyo:

iránt. És minél nagyobb számuk, annál terjedtebb a' nyilvánosság, az érdek megfordul, 's ügyes kormány épen nem vár arra, hogy szigorú uralkodását, 's bosszuját törvényszolgáltatását vádolják, 's ez a' köz megbocsátás percze. A' követház pedig, mint a' nyilvános vélemény eszköze, megkérdi a' királyságot: helyes é az időpont, 's veszélytelen é. 'S ekkor a' királyság kegyelmet ajánl a' bocsánathoz, 's azt kérdi: lehet é nagylelkű veszély nélkül a' szabadságra nézve? 'S illy közrehatással hirdettetik feledés a' multra, 's egyesség a' jövőre nézve, kijelentvén az országnak, hogy a' kormány semmitől nem félhet, mert elég erős megbocsátani. Ekkor, uraim, csak ekkor van a' zendülésnek vége. 'S eljött e az 1830ki zendülésre nézve e' pillanat? De hogy tegyem e' kérdést? Hisz a' ministerium főállása kérdésévé tette azt. De azonkor kormány, melly tartós akar lenni, ne álljon egy párt hegyében se, hanem legyen az ország részén, központosítson minden nézetet, 's vessen véget minden viszálynak. Ha elfelejti az igaztalanságot, kiegyenlíti az érdekeket, megszűnik a' félelem, 's mindazok, kiknek van mit veszteniök, a' hatalomhoz állanak. Ekkor védője lesz az érdekeknek, 's engesztelője a' pártoknak. Ez történt a' consulság alatt. A' consul császár akart lenni, 's valamennyi republicanust magához hódította; feje volt a' respublikának, 's kezét nyújtott a' royalistáknak. Ekkor erősült meg a' hatalom, ekkor állt be a' bocsánat, 's ekkor nem vala párt többé. De várhatjuk é ezt mostani ministerinktől? A' consul az egyesülés embere volt; ministerink az ellenálláséi; az egyesülés ereje volt a' consulságnak, az ellenszegülés mostani ministerink gyöngesége. De mit értenek hát az ellenszegülés alatt? Azon szükségét e, hogy ellenálljanak a' nyugtalanságoknak 's pártoskodásnak? akkor az politikai erény, mellyet tisztelni kell. (Thiers ur: úgy értjük!) De mást mondtak nekünk: Ellenszegülés a' bocsánat, javítás, a' takarékoság ellen (élénk tagadás a' centrumban, 's Thiers ur hevesen bele kiált: nem!) Így a' bocsánat a' ministerek tetszésire bízatik. Ok, mint mondják, ohajtják azt, azért hitták meg Gérard marsalt is a' tanácsba; de most nem akarják többé, 's a' pártok csak annyi vádlottat kell itélnie, hogy a' revolutio évkönyvei, 's történet hasonló példát nem mutat. Az állított status-okok pusztá ürügy 's csalatkozás, az ellenszegülés ellenzésben áll a' népakarattal. A' doctrinaire rendszerhez állani annyit tesz, mint az igazsághoz, mint Franciaország-hoz hűtelennek lenni. Én minden kívánt építési summa ellen szavazok, kéressék ez bár palotára vagy fogházra; 's minthogy szavazáskor a' köz bocsánatról nem nyilatkozhatom, ohajtom, hogy a' jobban tanácslandó korona olly indítványt te-

gyen, melly zárja be 's enyésztesse el számvételét a' multtal. De fáradozásink nem is maradtak siker nélkül, a' korona meghallgatá a' kegyelem után kiáltást, 's ha kegye fölébredt, azért történt, mert a' köz bocsánat zajonga. A' beszédet igen élénk mozgás követé. — Utána Fulchiron ur a' bocsánat ellen szólott mondván, hogy a' politikai vétség szint olly fontos, mint az erkölcsi. Kik a' nyugtalanságok által szenvedtek, most elégtételt követelnek. — Janvier ur a' bocsánat mellett beszélt.

A' követház ülésében dec. 30kán előadá a' pénzügy-minister az 1836ki évre szóló országos költséget. A' kiadás 1001,904,935 frankra megyen, a' bevétel ellenben 904,985,897. A' hiány tehát majd 7 millió frank. E' hiányt nem az adó-főemelésből, hanem az 1833 évi maradék 10 milliónyi frankból fogják pótlani. Ugyanezen ülésben Lamartine ur kelt föl a' minister után 's lelkes beszédben a' pairkamara számára építendő lak törvényjavaslata ellen szólott, mondván, politikai pártok közt nincsen törvényszolgáltatás, sem bíróság; bíraskodás a' csata, ítélet a' győzedelem. 'S igazságos lehet é azon ítélet, mellyet győztes mond? Ha győztek volna a' republicanusok, ugyanazokat ismerték volna e bírának el? A' politikában nincs bírói ítélet, harc marad az életre halálra, ha a' győztes és legyőzött közt kiengesztelés nem történik. Adjon a' kormány kiengeszteltségre első példát. A' ministerium ellenszegülése megbukásra vezet. „Én fölkiáltott Lamartine a' törvény ellen javaslok, mert nem akarom, hogy emlékül Luxemburg, alapkövébe tétessék.“ Guizot ur azzal menté a' javaslatot, hogy 1830 óta nincsenek számüzöttek, hanem csak csendháborítók; kiket meg kellene büntetni. A' kormány a' vádlottakkal nem úgy áll szemközt, mint győztes a' legyőzöttekkel, mint erős a' gyöngével; őket az ország bírójiténdik meg, minden törvényes biztosíték alatt. Követé őt Odilon-Barrot ur, a' javaslat ellen szólván ő is. Azután azon állítást czáfolá meg, mintha nem volnának többé számüzöttek. Vannak számüzöttek, (geächtete) mert polgárok nem szokott bírójik elibe vannak idéztetve. A' pairkamara ministereket ítélhet csak. 'S azon kívül is a' győztes párt értelmében 's befolyása alatt ítélend. A' pairkamara egykor egy nagy hős fejét ütteté el, úgy kívánván azt a' győztes féj, később a' vádlott ministerek fejei megmaradtak, mert megváltoztak a' nézetek. Felelt neki Guizot ur a' nyilvános oktatási minister, 's a' ministeriumra fogott félelem 's erőszak ellen ügykezék azt mentegezni. — A' követház ülésében dec. 31kén Liadères, Guraud Augustin és Bugeaud general urak szólottak a' törvényjavaslat mellett, ellene pedig Legrand, Hennequin és Gaugier urak. Bugeaud különösen az újságírók 's a' lap-

igaz, 's közel példával mutatom meg. Kölcsönt en mind e' mellett nem javaslok; a' mit királyném nevében 's tisztársim a' korona ministerei teljes egyezésével, országos költségünk hijánya fedezésire a' kamarától kérek, ez: Fogadja el a' kamara minélelőbb 's ha tetszik módosításokkal „a' nemzeti jószágok eladatása“ irántelőtte fekvő törvényjavaslatot, magát a' törvényt pedig a' következő harmas meghatározással léptesse erőbe, mint-hogy meggyőződésem szerint egyedül ez nyújthat neki nagy sikert 's huzamos főnmaradást: 1) hatalmazzassék föl a' kormány 10 pentig részt vehetni minden vállalatnál, melyet tekintetes személyek vagy egész egyesületek kezdeni fognak, legyen a' vállalat akarmi javításra, mint közlekedésszerek fölállítására, utak készítése, folyók szabályozása, csatornázás, gátózás, révépítés 's más illy országos hatású munkákra intézve; 2) hatalmazzassék föl a' kormány szabadságot adni négy új bank-fölállításra az ország külön részeiben, azokat kiváltságokkal fölruházni, millyenekkel a' lissaboni bank mostan bir, hogy a' nemzet föld- és kézműves osztályának könnyítés nyujtassék tőkepénzei elhelyezésire; kikötvén a' lissaboni bank részére azon kedvezést, hogy ha másokéval egyenlőn jutalmas föltételek mellett ő kívánna illy hitel-intézetek létrehozásában munkás lenni, az elsőégi jog övé legyen; 3) végre hatalmazzassék föl a' kormány rendszabásokat tenni, mellyek az ország hitelét emelhessék, a' nélkül hogy financz-igazgatása új kötelezésekkel terheltetnék.“ E' pontok azóta részletenkénti vitatásban forognak a' kamara előtt. Minthogy a' kamarai ülések a' karácsoni ünnepek miatt új esztendeig halasztattak el, sietett a' kormány még következő indítványait megállapíttatni: a) tartást a' braganzai hgnének 's palotát, b) szinte tartást Amalie hgasszonynak (d. Pedro legifjabb leányának), c) a' piaster és souverainsd' or mostani értékének 1835 jan. 30aig főnmaradását, d) törvényt az országló királyné jövedelmeiránt, e) törvényt, hogy katonatiszt hadtörvényszéki elíteltetésen kívül rangjától ne foszthatassék meg f) elismertetését az 1828ki portoi kölcsönnek melly 690,000 fra megy. Öst. Beob.

Dec. 18kán d. Maria királyné személyesen jelent meg a' cortesben 's az üléseket 1834re bérekeszté következő trónbeszéddel: „Uraim! Pairek és Követek! Ideje hogy rövid időre a' cortes munkákat félbeszakasszuk. Ennyi szorgos foglalatosság után az ország ügyeiben, pihenés kell a' képviselőknek, 's a' karácsoni ünnepek miatt is legalább néhány napi nyugalom. Kettő volt, mi az urak tanácskozása alá az ország javára nézve elhatározásul terjesztetett: egyik a' regensség főnmaradása fens. atyám személyében kiskorúságom

alatt, — másik elfogadása azon szükségessé lett alaptételnek, hogy jövendő férjem a' külföldi hercegek sorából választassék. Mind a' kettőt olly móddal fejték meg a' kamarák, melly a' portugáli nép érzelmeivel leginkább összehangzik; fogadják érte szives köszönetemet. Az elsőt azonban egy szomorú eset változtató meg, melly minden portugálinak szívet szomorúsággal tölté el. Egy boldogtalan betegség, melly kevés nap alatt igen szeretett 's örökké tisztelt és siratott atyámtól megfoszta, mulhatlan szükséggé tevé, hogy az ország további kormányául gondoskodás legyen. A' képviselőház egyező akarattal, a' pair-kamara szinte tetemes szótöbbséggel nagykorúnak nyilatkozatván engem, ennek következtében az országias reám szállott.“ B. szédje többi részeiben ünnepies ígéretekkel mond a' királyné, hogy mindenben egyedül az ország javát tekintendi; előadja egybekelését; köszönetet mond a' megajánlott udvari költségekért; emlékezik az ország belső állapotjáról, mellyet általán fogva megnyugtatónak és sokat ígérőnek jelente ki; ezután pedig „Folyvást igen nyugtató biztosításokat veszek, ugymond, külföldi szövetségesimtől mind állandó őszinte barátság mind békére nézve, melly a' nemzetek kölcsönös javánál fogva nem sokára egész Európában egyenlő lesz“, — végre a' mostani rendkívüli üléseket bérekeszti, 's 1835tel új rendes ülések megnyittatását jelenti. — Gróf Linhares, Palmella sógora Londonba, Villareal pedig Parisba vannak követekül szánva. — Spanyol Galliciában, melly a' portugáli szélekkel határos, carlista mozgások ütöttek ki, mihez képest a' lissaboni kormány e' szélekre sereget küdött. A' Sun (londoni hírlap) ebből fegyveres beavatkozást kezd gyanítani.

SPANYOLORSZÁG,

Akarmint ütött ki dec. 15kén az ütközet, írja egy levelező a' spanyol szélekrül, annyi bizonyos, hogy a' carlisták mindegyre bátrabbak 's erejük nem hogy apadna, de szemlátomást növekedik. Azon rendkívüli intéző ész, mellyel Zumala carreguy bir, előteremt mindennemű eszközt, azon csoportos akadályok elhárítására, mellyekbe a' carlista táborozás uton utfélen ütközik, más részrül pedig követői bizodalmit mintegy elszántá képezi. Ez embernek szerencséje merő talány (aenigma). Egyedül saját segédforrásira hagyatva, fegyver, erőség 's hadiszerek nélkül, tél közepette is harcztot folytatva, katonai lángesze előtt semmi nehézség. A' spanyol sereg dereka küldetik ellene, legtapasztaltabb hadvezérek szállnak vele szembe; francziák részrül egész tábor őrzi a' határt, hogy szárazon se élelem, se hadiszert ne juthasson hozzá; Anglia részrül hasonló ezélbul egész hajóhad környezi a' partokat; szö-

vetségi szerződések alkottatnak, diplomatai nyilatkozások ujittatnak: — mindez előtte nem gát, a' győzhetetlen biscayai fi mind ezt csak kigunyolja. Nemde előre jósoltam, hogy illy characterű embereket fegyver nem győz le; erőszak az insurrectio hydráját nem veri földhöz? Meglehet, hamajd kimeríté magát az erőszak 's főlemészté magát a' pusztítás, hinni fogják ez állitást 's politika 's emberiség javaslatából hajlani egyezésre, kibékülésre, 's nyugalomra. A' félszigeti polgárháborúnak csak kölcsönös engedések szeghetik végét." (Az igaz hogy virtus et in hoste laudanda, de hogy e' levelező nem ellensége a' carlistusnak, sem czifra nevű vezérének Zumalacarraguaynak, ezt nem kell magyarázni). Mondják: a' 15ki ütközetben gen. Oraa egyik fija elesett, 's ő maga sebet kapott volna. Bernardo Zubiri carlista ezredes fija, ki csapatot vezérelt, a' carrascalí ütközet után Leon faluban embereivel együtt elfogatván agyon lövetett. — Saragosában 19kén estve 7 órakor az utcákon járkáló éji őrség egy gyanus csoportra bukkanván, ez a' szokott „ki az“ kérdésre „vallás és király“ szavakkal felelt. Az őrség tüzelni kezdte a' csoportra, de ez is készen volt 's versenyt tüzelt vissza, mire a' két fél közt egész csata keletkezett 's az örök részéről heten estek el a' vezérlő tiszttel együtt. Később az egész városi katonaság fegyvert fogott, de az ellenség már ekkor tovább állott. — Burgos Bayonneban tartózkodik, 's ott várja be ügye elíteltetését. Mondják a' biztosság, melyre ez ügy ellátásul bízva van, igen magasztaló véleményel van iránta.

BELGIUM.

A' képviselőház-ülésben dec. 26án a' hadi költségek vitatásához kezdte a' kamara, Muelenaere ur, a' külminister következőleg szóla: Mons tisztes követe (Gendebien ur) tegnap kérdéseket közölt velem írásban, melyeket itt is fölolvastott az urak előtt. Megvaliom a' kérdések szépek 's fényes theoriának szolgálhatnának alapul; de én úgy tartom, a' kamara rosztul köszönné meg, ha a' drága időt azok megfejtegetésire pazérlanám, míg a' kamara ezt a' hadi költség mint fontos tárgy vitatására kívánja használni. Azért is kettős köteleesség szorít rövid feleletre. Ime' az első kérdés: Kapott e' a' belga minister a' német szövetségtől, vagy annak néhány tagjaitól hivatalos 's tiszti közleményt Luxemburg iránt? Válaszom: Nem. 2dik kérdés: kapott e' a' ministerium bécsi vagy berlini ügyviselőjítől közleményt az ausztriai császár, vagy porosz király avagy talán a' német szövetség szá-

dékiról Luxemburg iránt a' Melbourne-ministerium megszünte óta? felelet: nem. Az utolsó tudósítás az ismért biberichi alkudozásokról szolt. 3dik kérdés: Tud e' a' ministerium valami bizonyost a' hollandi király lépteiről a' német szövetségnél vagy a' békebiróságnál Luxemburg iránt akár egészben, akár Bouillon hgség kivételével, akár Luxemburg 1831 nov. 15kén kötött szerződésnél fogva elengedett német részéről? Válaszom ismét tagadó. 4dik: Kapott e' a' ministerium Wellington hg ministerré lette óta hivatalos vagy tiszti közleményt akár követünktől Londonban, akár egyenesen az angol ministeriumtól? Igen is. A' ministerium kapott hivatalos de nem tiszti közleményeket. 5dik kérdés: Millyenek e' közlemények? A' mult ülésben már nyilatkoztam az iránt, hogy valamennyi nyugtató nemesak a' közbékére hanem egyszersmind Belgium függetlenségére nézve. E' közleményekből azt vehetni ki, hogy az angol ministerium a' kötött szerződéseket meg fogja tartani. 6dik kérdés: Vette e' a' ministerium egyenesen vagy közvetve hivatalos közleményt az angol kormánytól Luxemburg vagy különösen azon események iránt, mellyeknek Luxemburg láthelye lehet, ha Hollandia a' német szövetségnél vagy a' békebiróságnál lépéseket teend? felelet: Nem. 8dik kérdés, melly a' 9dikkel azt tudakozza: segitendik e' Belgiumot Anglia és Franciaország, ha megtámadná valamely hatalom Luxenburgot? Én csak ismételhetem, hogy sem Anglia sem Franciaország kötelezéseiket megszegni nem fogják. Mint minister, nem bocsátkozhatom mélyebben a' dologba, de úgy tartom, hogy még a' megtámadással fenyegetés is frigy-v. szövetségi eset (casus foederis) lenne és mi azonnal mind Angliát, mind Franciaországot segítségül hínök. — 10dik kérdés: Nem tartaná e' a' ministerium tanácsosnak, hogy egyenesen megkérdessék a' beavatkozás iránt mind Anglia, mind Franciaország, ha Luxemburg fenyegetve lenne? — Nem, a' ministerium e' lépést nem tartja tanácsosnak és pedig ugyanazon okoknál fogva, mellyeket már több ízben említettem, minthogy semmi ügyünk nincsen, melly jogosítaná hiedelmünket a' szerződés meg nem tartására. 11dik kérdés: Magára vállalja e' a' kormány azon kötelezést, hogy egész Luxemburgból, vagy bármelleyik részéből, mielőtt az 1831 nov. 15ki szerződés elfogadtatik, vagy végrehajtatik, kitaradni nem fog? Uraim, a' majus 21ki alku az „uti possidetis“ záradékkal Belgiumot a' végső elhatározásig birtokában hagyá Limburg azon részének, melly az 1831 nov. 15ki szerződésnél fogva később Hollandiához fog tartozni. —

Mult lapunk 23 számú oldalán „Oroszország“ czimzet helyett olv. „Olaszország“